

Idrija

Odkritje bogate živosrebrove rude
22. junija 1508.

500 let

Idrija – mesto naravoslovne in tehniške kulture

Idrija leži v severozahodnem delu Slovenije, na stičišču predalpskega in kraškega sveta. Je najstarejše slovensko rudarsko mesto, katerega zgodovina je neločljivo povezana s petstoletnim pridobivanjem dragocene kovine – živega srebra.

Idrija, zaradi svoje izjemne dediščine rudarjenja, skupaj z mestoma Almadén iz Španije in San Luis Potosí iz Mehike kandidira za vpis na seznam Unescove dediščine.

Idrija je od Ljubljane oddaljena 57 km, od Nove Gorice (preko Ajdovščine) 60 km in od Škofje Loke (preko Cerknega) 57 km.

ANTONIJEV ROV – skrivnostni podzemni svet idrijskega živosrebrovega rudnika

V središču Idrije stoji stavba Šelštev, ki je bila več kot 200 let pomemben vhod v idrijski rudnik. Tu so se rudarji zbirali v zgodnjih jutranjih urah, vzeli jamske svetilke in odšli na delo v rudnik. Danes skozi baročni portal s kovanimi vrati ne vstopajo rudarji, ampak obiskovalci, ki želijo spoznati in doživeti idrijski rudnik. Ob prihodu si v prizivnici ogledajo video projekcijo o enem največjih rudnikov živega srebra vseh časov. Oblečeni v zeleno-črne površnike, ob spremljavi vodiča, prehodijo Antonijev rov, ki so ga izkopal leta 1500 in je eden najstarejših ohranjenih vhodov v rudnik v Evropi. Pot jih vodi skozi osvetljene rove do skritih kotičkov z dragoceno cinabaritno rudo in kapljicami živega srebra ter do edinstvene podzemne kapele. Sledi spust po jašku in prikaz različnih načinov odkopavanja rude. Po kratkem počitku na klopci se po kamnitih stopnicah Athemsovega vpadnika ponovno povzpnejo na plano.

Cinabaritna ruda

• Voden ogled traja 1 uro in 30 min.

Urnik ogledov: od ponedeljka do petka ob 10.00 in 15.00, sobota, nedelja, prazniki ob 10.00, 15.00 in 16.00. Za najavljene skupine tudi izven navedenega časa.

INFORMACIJE IN NAJAVA SKUPIN:

ANTONIJEV ROV – turistični rudnik,
Kosovelova 3, 5280 Idrija
tel.: / fax: 05 37 71 142, mob.: 031 810 194
e-mail: antonijev.rov@volja.net
internet: www.rzs-idrija.si

ČIPKARSKA ŠOLA IDRİJA – vrhunski klekljani izdelki mladih rok

Protiutež trdemu delu v temnih globinah idrijskega rudnika so nežne ročno klekljane idrijske čipke. Leta 1876 je bila v Idriji ustanovljena čipkarska šola, ki od takrat deluje neprekinjeno in je v svet čipk zapeljala nešteto klekljaric ter klekljarjev. Obiskovalcem nudimo voden ogled po razstavi ročno klekljanih čipk, ki jo na novo postavimo vsako leto junija. Na razstavi si lahko ogledate pisane čipke, ki pomenijo prve korake v svet klekljanja najmlajših učenk ter učencev, in prave klekljane mojstrovine učenk zaključnih letnikov. V času Festivala idrijske čipke lahko obiskovalci glasujete za najlepšo čipko po vašem izboru.

Ogled razstave dopolnimo s prikazom klekljanja, obiskovalci pa lahko pri nas naročite oziroma kupite kakovostne izdelke z ročno klekljano čipko in strokovno literaturo. Najbolj radovedne naučimo osnovnega sukanja in križanja niti, za kar pa se je potrebno predhodno najaviti.

• **Voden ogled traja 30–40 min.**

Urniki ogledov: delavniki od 10.00 do 13.00, julija in avgusta vsak dan od 10.00 do 13.00 in od 15.00 do 18.00. Za najavljene skupine tudi izven navedenega časa.

INFORMACIJE IN NAJAVA SKUPIN:

Gimnazija Jurija Vege Idrija
Čipkarska šola Idrija, Prelovčeva 2, 5280 Idrija
tel.: 05 37 34 570, mob.: 031 356 527
e-mail: info@cipkarskasola.si
internet: www.cipkarskasola.si

MESTNI MUZEJ IDRİJA – najboljši evropski muzej tehniške in industrijske dediščine leta 1997

■ GRAD GEWERKENEGG

V prenovljenem grajskem kompleksu iz 16. stoletja je na ogled stalna razstava **Pet stoletij rudnika živega srebra in mesta Idrije**. V prvem nadstropju gradu se srečate s starimi dokumenti, kartami in fotografijami Idrije, originalni predmeti vam približajo rudarjenje skozi zgodovino, razvoj gozdarstva in plavljenje lesa pa spoznate s pomočjo maket znamenitih klavž – t. i. slovenskih piramid. **Geološka zbirka**, ki jo sestavljajo fosili, kamnine, živosrebrove rude in minerali, je z več kot 2.600 primerki največja stalna zbirka te vrste v Sloveniji. Posebnost v zbirki je **posoda z živim srebrom**, edino tekočo kovino pri normalni temperaturi, na kateri plava železna krogla. V drugem nadstropju vam predstavimo Idrijo in njeno okolico v 20. stoletju, ko se začne idrijski rudnik zapirati in zraste nova industrija. Čisto na koncu vas pritegne domačnost **spominske sobe pisatelja Franceta Bevka**.

Jeseni 2008 načrtujemo odprtje največje stalne razstave o idrijski čipki na Slovenskem. Slednja vas bo popeljala v zgodovino klekljanih idrijskih in evropskih čipk, v življenje mnogih rodov klekljaric, katerih izdelane čipke so krasile cerkve, domove in oblačila ter potovale daleč v svet. Ogledali si boste lahko tako najstarejše znane čipke kot najnovejše modne kreacije s čipkami. Razstava pa bo ponujala še mnogo več ... Vabljeni!

• **Voden ogled traja 1 uro in 15 min, upoštevamo pa tudi vaše želje.**

■ KAMŠT in RUDNIŠKE LOKOMOTIVE

Kamšt, zgrajena davnega leta 1790, je rudniška črpalka z lesenim pogonskim kolesom premera 13,6 m – največjim tovrstnim kolesom v Evropi. Črpalka je načrpala približno 300 litrov vode na minuto, kolo pa je za en obrat porabilo 13 sekund. Na platoju nad kamštjo so razstavljene štiri obnovljene rudniške lokomotive, ki so nekoč služile za prevoz rude po mestu od Jožefovega jaška do žgalnice.

• **Voden ogled traja 45 min.**

■ RUDARSKA HIŠA

V Idriji se je v preteklosti izoblikoval poseben tip hiše na Slovenskem – **idrijska rudarska hiša**. S svojo zunanostjo daje vtis mogočne stavbe. Danes je v pritličju urejeno **rudarsko stanovanje iz začetka 20. stoletja** z značilno opremo: v kuhinji je odprto ognjišče, v hiši so peč in miza s kanapejem, v kamri pa kotichek s klekljarskimi pripomočki.

• **Voden ogled traja 45 min.**

Urniki ogledov: vsak dan od 9.00 do 18.00.

INFORMACIJE IN NAJAVA SKUPIN:

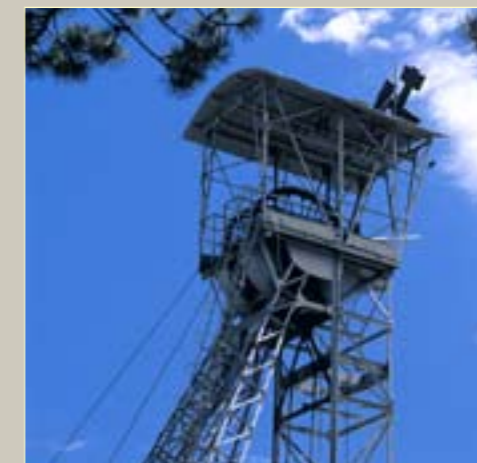
MESTNI MUZEJ IDRİJA, Prelovčeva 9, 5280 Idrija
tel.: 05 37 26 600, e-mail: tajnistvo@muzej-idrija-cerkno.si
fax: 05 37 73 580, internet: www.muzej-idrija-cerkno.si

■ JAŠEK FRANČIŠKE

Eden najstarejših ohranjenih rudniških objektov v mestu, ki je še vedno v uporabi, nudi prostor **26 obnovljenim rudniškim strojem in napravam**. V izjemni zbirki sta med drugim na ogled **parni stroj in baterijski parni kotel** češke tovarne Škoda iz leta 1882.

• **Voden ogled traja 45 min.**

■ PARTIZANSKA TISKARNA SLOVENIJA NA VOJSKEM

Pod robom **Vojskarske planote** je v težko dostopnih strminah od septembra 1944 do maja 1945 delovala Partizanska tiskarna Slovenija. Do nje vas tudi danes pelje le pešpot (20 min hoda). Presenečeni nad iznajdljivostjo graditeljev si v spremstvu oskrbnika ogledate lesene barake z originalno opremo. Posebej zanimivi sta stavница, kjer je v posebnih predalčkih spravljeno skoraj 300.000 črk iz svinca, in strojnica, kjer **legendarni tiskarski stroj** še vedno deluje. Med 2. svetovno vojno so na njem tiskali **Partizanski dnevnik**, danes pa vam oskrbnik v spomin na obisk natisne priložnostni letak.

• **Voden ogled traja 45 min.**

Cerkljanska – dežela, kjer se Primorska konča, kjer so laufarji doma

Cerkljanska je hribovito ozemlje v zahodni Sloveniji, prepredeno s številnimi grapami, katerih hudourniške vode se izlivajo v Cerknico in Idrijo. Njeno upravno, gospodarsko in kulturno središče je **Cerkno**. Cerkljanska občina se razprostira na 132 km² ozemlja, ki je podpoprečno poseljeno v primerjavi z ostalo Slovenijo. V 30 naseljih živi okoli 5.000 prebivalcev.

Cerkno je od Idrije oddaljeno 20 km, od Škofje Loke 37 km in od Nove Gorice 60 km.

CERKLJANSKI MUZEJ V CERKNEM

V Cerkljanskem muzeju sta na ogled dve razstavi. O lokalni zgodovini pripoveduje stalna razstava **Cerkljanska skozi stoletja**. Odmaknjena od velikih središč je pokrajina razvila svojstvene značilnosti: jezikovne, arhitekturne, etnološke idr. Fotografije, dokumenti in **več kot 200 predmetov** predstavljajo na razstavi izbrana področja iz življenja preprostega človeka **zadnjih tisoč let** – od prve pisne omembe kraja Cerkno do konca 20. stoletja. Drobec je namenjen tudi drugi svetovni vojni, posebej **Partizanski bolnici Franji**, ki si je danes v naravi ne morete ogledati. Povodenj 18. septembra 2007 jo je namreč skoraj v celoti uničila. Vendar obnovitvena dela že potekajo in bodo trajala predvidoma do leta 2010.

Stalna razstava **Pust je kriv! – Pripoved o cerkljanskih laufarjih** je posvečena cerkljanskim pustnim šemam. Vsako leto namreč v Cerknem pusta obsodijo na smrt, ker je kriv za to, da v deželo še ni prišla pomlad in za vse, kar se je napačnega ali slabega zgodilo v bližnji in daljni okolici. Laufarji so ena bolj znanih pustnih skupin v Sloveniji. Njihova največja posebnost so **lesene larfe**, ki so izrezljane iz lipovega lesa. Na razstavi je predstavljenih vseh **25 likov** ter sam obred in zgodovina laufarije v Cerknem.

• **Voden ogled traja 1 uro.**

DOMAČIJA PISATELJA FRANCETA BEVKA V ZAKOJCI

Primorski rojak pisatelj France Bevk se je rodil v Zakojci na Cerkljanskem. Volarjeva domačija (Zakojca 10), v kateri je France Bevk preživljal otroštvo in rano mladost, stoji v spodnjem delu vasi. Že pred leti je bil v njej urejen **spominski muzej**. Etnološka predstavitev bivalnega okolja v pritličju vam prikaže način življenja cerkljanskih domačij ob koncu 19. stoletja. O pisatelju, njegovem življenju in delu pa nam s fotografijami, dokumenti, knjigami in redkimi predmeti spregovori **literarno-zgodovinska razstava** na podstrešju hiše.

• **Voden ogled traja 45 min.**

Urnik ogledov: vsak dan, razen ponedeljka, od 10.00 do 13.00 in od 14.00 do 18.00.
Za najavljene skupine tudi izven navedenega časa.

INFORMACIJE IN NAJAVA SKUPIN:
Cerkljanski muzej, Bevkova 12, 5282 Cerkno
tel.: 05 37 23 180, fax: 05 37 23 18
e-mail: info@muzej-idrija-cerkno.si
internet: www.muzej-idrija-cerkno.si